

La Universitat Rovira i Virgili dona a conèixer aquesta figura en el context de la seva època amb una ruta teatralitzada que revisa els espais de la ciutat que va estudiar.

La visita recorre monuments com l'Amfiteatre i el Circ i també passa pel carrer Merceria o el Museu Bíblic, on es conserven algunes de les inscripcions que Lluís Pons d'Icart va documentar i traduir.

Més informació a:
comciencia.urv.cat/ca/ruta-pons-icart

Organitza:

Amb el finançament de:

Col·labora:

UNIVERSITAT
ROVIRA I VIRGILI

Lluís Pons d'Icart

El precursor
tarragoní de
l'arqueologia
moderna

Lluís Pons d'Icart

“Va estudiar lleis, però la seva passió eren les pedres”

Va viure en una època d'ebullició, de canvi. Era el temps de la reforma protestant de Luter i de la Contrareforma empresa per l'Església catòlica per posar-hi fre. El temps en què les observacions de Copèrnic i després les de Galileu van expulsar l'home del centre de l'univers. El temps també en què a les nostres costes sovintejaven els atacs pirates.

També era una època en què es va recuperar la memòria i l'esperit dels clàssics grecs i romans. Lluís Pons d'Icart va ser un home del Renaixement.

Va néixer a Tarragona cap al 1520, fill d'una família benestant i ben connectada. El seu pare, Joan Pons, venia d'una estirp de comerciants. Tant ell com el seu avi, Lluís d'Icart, senyor de Torredembarra, van ser governadors a la cort de Nàpols. Per part de mare també tenia vincles familiars amb l'arquebisbe Antoni Agustí, l'introduïdor de la impremta a Tarragona i un altre dels grans noms del Renaixement a la ciutat.

Pons d'Icart, que era donzell i gentilhome, es va doctorar en dret civil i canònic, després d'estudiar a Lleida o potser a Roma i Nàpols. Les fonts no ho concreten. Aquesta formació i, segurament també els contactes familiars, el van portar a ser jutge general d'apel·lacions de la ciutat i el Camp de Tarragona i advocat del Capítol de la Catedral. **Treballava, doncs, per a l'Arquebisbat, que en aquell moment controlava Tarragona.**

La seva feina eren les lleis, però la seva passió eren les pedres, tot allò que connectava la seva ciutat natal amb un passat que intuïa gloriós. El passat de Tàrraco, quan des d'aquí es governava tota la Hispania Citerior.

Imbuït per l'esperit renaixentista de recuperar la memòria dels clàssics, **Pons d'Icart va dedicar part de la seva vida a documentar el que quedava d'aquella història, oblidada durant segles i engolida per la ciutat medieval que s'havia aixecat sobre els vestigis romans.**

Imatge de l'Amfiteatre romà a Tarragona

Ho va fer d'una manera acurada, prenent mides, extraient-ne conclusions i rebatent autors contemporanis com Esteban de Garibay, que afirmava que Tàrraco només tenia dos mil habitants. Segurament Pons d'Icart es va posar les mans al cap quan va llegir aquesta afirmació. *“Com pot ser, si el Teatre té 18 grades i fa 337 passes i mitja de diàmetre, que ho he mesurat!”*, es devia dir.

Segons els seus càlculs, només en aquell recinte, que ara sabem que era l'Amfiteatre, ja hi cabien les dues mil persones de les quals parlava Garibay. I el Circ encara tenia molta més capacitat. També l'havia mesurat. Feia 400 passes de llarg i 160 d'ample.

Eren grans monuments per a una gran ciutat. Pons d'Icart afirmava que com a mínim a Tàrraco hi vivien unes 20.000 persones i no va dubtar a escriure a Garibay per esmenar-li la plana.

La recerca protoarqueològica de Pons d'Icart ens ha arribat a través d'un llibre de títol ampul·lós, que va publicar el 1573: “El libro de las grandezas y cosas memorables de la antiquísima, insigne y famosa ciudad de Tarragona”.

Hi descriu amb gran detall l'estat de conservació de les principals restes romanes de Tàrraco que es coneixien a l'època. El llibre va ser publicat a Lleida, perquè la impremta no arribaria a Tarragona fins una mica més tard.

Ara, passats més de quatre segles, sabem que algunes de les seves teories no eren encertades. Per exemple, situava el Teatre Romà on en realitat hi ha l'Amfiteatre i pensava que la plaça porticada del Fòrum era el Palau d'August. Però ell va ser el primer a documentar i mesurar d'una manera acurada totes aquelles restes. **Va ser un pioner. Per això personalitats com l'historiador i exalcalde Josep Maria Recasens l'han definit “com el primer arqueòleg de Tarragona”.**

Pons d'Icart va fer d'arqueòleg quan encara ni tan sols existia aquesta disciplina. A més, tenia una clara voluntat divulgadora i volia fer arribar les seves idees lluny, per reivindicar la glòria ignorada de la seva estimada Tàrraco. Una fama que, segons ell, era més recordada i reconeguda a Nàpols i a Roma que no pas aquí.

Per això el llibre va ser publicat en castellà, si bé el manuscrit original era en català. Aquest manuscrit encara es conserva. El tenen ben preservat, com un tresor, a l'Arxiu Comarcal de Valls.

Aquesta versió en català va veure la llum el 1984, quan es va editar, quatre segles després de ser escrita.

A més del “*Libro de las grandezas de Tarragona*”, Pons d'Icart en va escriure dos més. En un feia un catàleg de tots els bisbes que hi havia hagut a la ciutat. En l'altre documentava i traduïa un bon nombre d'inscripcions llatines localitzades en pedres, làpides i peus d'estàtua. Per a ell eren un tresor, però en el seu temps no tothom ho veia així i aquestes inscripcions corrien el perill de desaparèixer, reaprofitades com a material d'obra.

D'això encara en tenim testimonis a les façanes d'algunes cases de la Part Alta. Pons d'Icart també va ser, doncs, un pioner de l'epigrafia.

